

बर्दिया जिल्लाको वार्षिक विपद् प्रतिवेदन
आ.व. २०७८/७९

जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, बर्दिया

नेपाल सरकार

गृह मन्त्रालय

जिल्ला प्रशासन कार्यालय

जिल्ला आपत्कालिन कार्यसंचालन केन्द्र, बर्दिया

परिच्छेद-१ पृष्ठभूमि

१.१ बर्दिया जिल्लाको सक्षिप्त चिनारी:

लुम्बिनी प्रदेशमा पर्ने बर्दिया जिल्ला नेपालको पश्चिम क्षेत्रको अन्न भण्डारको रूपमा चिनिन्छ । यो जिल्लाको पूर्वमा बाँके, पश्चिममा कैलाली, उत्तरमा सुर्खेत र सल्यान तथा दक्षिणमा भारतको उत्तर प्रदेशको बहराईच जिल्ला पर्दछ । यस जिल्लाको कुल क्षेत्रफल २०२५ वर्ग कि.मी. मध्ये दुई तिहाइ भन्दा बढी भू-भाग (६८.७६ प्रतिशत) तराईको समथल जमिनले ओगटेको छ भने बाँकी भाग (३१.२४ प्रतिशत) चुरे पर्वत पर्दछ । बिगतमा आदिवासी थारुहरुको बाहुल्यता रहेको यो जिल्लामा पछिल्ला दिनहरुमा बाहिरी जिल्लाहरुबाट बसाईसराईको क्रम बढेसंगै जातीय र साँस्कृतिक विविधता रहेको छ ।

वि.सं. १९१४ मा भारतमा भएको सिपाही बिद्रोहको समस्या समाधान गर्न तत्कालीन प्रधानमन्त्री श्री ३ जंग बहादुर राणाले ईष्ट ईण्डिया कम्पनीलाई सहयोग गरे वापत वि.सं. १८७३ को सुगौली सन्धिबाट गुमेको भू-भाग मध्ये वि.सं. १९१७ मा बाँके, बर्दिया, कैलाली र कञ्चनपुर नेपाललाई फिर्ता आएकोले बर्दिया जिल्ला पनि नयाँ मूलुकको रूपमा चिनिन्छ । यस जिल्लाको नाम बर्दिया रहनुको पछाडि विभिन्न जनश्रुति, धार्मिक एवम् पौराणिक आख्यानहरु रहेको पाईन्छ । ती मध्ये केही यस प्रकार छन्:-
डुथारु भाषामा गाईगोरु पालनेलाई वर्दवा भनिन्छ । बर्दिया जिल्लामा गाईगोरुलाई प्रशस्त चरनक्षेत्र भएकोले धेरै गाई गोरु पाल्ने र वर्दवाहरु धेरै बसोबास गर्ने भएकाले पछि वर्दवाबाट अपभ्रंस भई बर्दिया जिल्ला नामकरण रहेको हो भन्ने भनाई छ ।

साविक पदनाह गा.वि.स. हालको बारबर्दिया नगरपालिकामा बारबर्दिया भन्ने गाँउ छ । पहिले यसै ठाँउमा हरिहर उपाध्याय नामका ठुला जमिन्दारको महल थियो । बर्दियामा खेतिको लागि उन्नत जमिन भएको कारण बाहिरबाट बसाई सराई गरी यसै ठाउँमा आउन थाले र यो ठाउँ प्रसिद्ध हुन थाल्यो । अन्तमा यसै ठाउँको नामबाट बर्दिया जिल्ला नामाकरण रहन गएको हो भन्ने भनाई छ ।

जैविक विविधता, दुर्लभ वन्यजन्तु कृष्णसार संरक्षण, देशकै लामो कर्णाली नदी, धार्मिक-भाषिक विविधता, अन्न भण्डार, विविध धार्मिक पर्यटकीय स्थल, धार्मिक साँस्कृतिक, सहिष्णुता समाज समेतले बर्दियाको चिनारी दिइरहेको छ ।

साधन र स्रोतको कमी हुँदा हुँदै पनि यस जिल्लामा भइरहेका प्रकोपका घटना र त्यसबाट हुने तत्कालीन क्षतिलाई कम गर्न योजनावद्ध रूपमा कार्य गर्नका लागि विभिन्न योजना तथा निर्देशिका समेत तयार भएको र जिल्लास्थित सरोकारवाला निकाय, नागरिक समाज, विपद् पीडित समुदायसँग नजिक रहेर केन्द्रसँग प्रभावकारी समन्वय गर्नका लागि गृह मन्त्रालयको सहयोगमा जिल्ला आपतलीन कार्यसञ्चालन केन्द्रको स्थापना भइ क्रियाशील रहेको छ ।

यस जिल्लामा हरेक वर्ष माथि उल्लेखित विपद्का कारण विशेष गरी बाढी र आगलागीबाट जनधनको ठुलो क्षति भइरहेको छ । विगतका वर्षहरुमा गेरुवा, बबई नदीमा आएका बाढीले यस जिल्लालाई अस्तव्यस्त बनाएको थियो । विपद् व्यवस्थापन र जोखिम न्यूनीकरणका लागि केन्द्र, प्रदेश देखि स्थानीय तहसम्म संस्थागत संरचनामा सुधार गरी विपद्को सामना गर्ने क्षमता अभिवृद्धि गर्दै सुरक्षित साँस्कृतिको विकासमा अगाडि बढ्नु आवश्यक देखिन्छ ।

गेरुवा, बबई नदी, डुडुवा र मानखोला यस जिल्लाका प्रमुख नदी हुन् । यिनै नदी तथा खोलामा आउने बाढीका कारण नदी तटीय क्षेत्रमा बसोवास गर्ने समुदायहरूले प्रत्येक बर्ष बाढीको जोखिमको सामना गरिरहनुपरेको छ । वर्षातको समयमा खास गरी बाढी, डुबान, महामारी जस्ता प्रकोपहरू यस जिल्लामा पटक-पटक दोहोरिने गरेको हुँदा सोको लागि जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको समन्वय तथा सहभागितामा नेपाल रेडक्रस सोसाइटी लगायत जिल्लामा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यमा काम गर्ने निकायहरू तथा तालीम प्राप्त जनशक्तिहरूलाई तत्काल प्रतिकार्यका लागि परिचालन गरी जिल्ला तथा स्थानीय समुदायको समन्वयमा विपद्को समयमा प्रभावितहरूलाई सहयोग पुर्याउन उल्लेखनीय कार्य गर्दै आइरहेको छ । बर्दिया जिल्लामा ८ वटै स्थानीय तहहरूमा स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समिति गठन भई सकेको छ । अधिकांश वडाहरूमा पनि वडा स्तरीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समितिहरू गठन भएका छन् । सरकारबाट स्वीकृत विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी विभिन्न ऐन, नीति नियम, रणनीति तथा कार्ययोजना जस्ता दस्तावेजहरूका मार्गदर्शन, नगरपालिका तथा गाउँपालिका कार्यालयहरूबाट संकलित सूचनाको समेत आधारमा यस जिल्लामा विपद्बाट भएका घटनाहरू एवम् विपद् पूर्व अपनाइने सावधानीहरू, खोज तथा उद्धार कार्य, राहत तथा लेखाजोखा र प्रभावितहरूलाई राहत संकलन साथै विपद् पश्चात गर्न सकिने मानवीय सहयोग एवं पुनःनिर्माण र पुनर्स्थापनाको क्षेत्रमा गर्न सकिने सल्लाह सुझाव, समन्वय र सहयोग सम्बन्धमा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति बर्दियाले विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना एवम् मनसून, शितलहर, आगलागी, कोभिड सम्बन्धी पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माण तथा अद्यावधिक गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको छ ।

१.२ भौगोलिक विवरण:

२०७२ असोज ३ गते नेपालको संविधान २०७२ पारित भए पश्चात नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्को बैठकको निर्णय अनुसार नेपाललाई संघीयतामा लागू गर्न विभिन्न प्रादेशिक ढाँचामा विभाजन गरे अनुरूप विभिन्न धर्म, संस्कृति, वर्ग, लिङ्ग र जातजातिलाई समेट्ने गरी बर्दिया जिल्लालाई पनि नयाँ संरचनामा विभाजन गरिएको छ ।

यस जिल्लाको पूर्व पश्चिम लम्बाई करिब ७४ किलोमिटर र उत्तर दक्षिणको चौडाई करिब ३५ कि.मि. रहेको छ । यस जिल्लाको दक्षिण भागमा तराईको समथर भूभाग र उत्तरी भागमा पूर्व पश्चिम फैलिएको चुरे श्रृंखला पर्दछ । भौगोलिक बनावट अनुसार यस जिल्लालाई तीन भागमा विभाजन गर्न सकिन्छ ।

- क) तराईको समथर भूमि
- ख) उत्तरको भावर प्रदेश
- ग) चुरे पर्वत श्रृंखला

१.३ सीमाना

- अक्षांश: २८००७" उत्तर देखी २८०३९" उत्तर सम्म
- देशान्तर: ८१००७" उत्तर देखी २८०३९" उत्तर सम्म
- पूर्व बाँके जिल्ला (मानखोला)
- पश्चिम कैलाली जिल्ला (कर्णाली नदी)
- उत्तर सुर्खेत र सल्यान जिल्ला
- दक्षिण भारतको उत्तर प्रदेशको बहराईच जिल्ला
- क्षेत्रफल २,०२५ बर्ग कि.मि. (२,०२,५०० हेक्टर)
- औसत लम्बाई ७४ कि.मि.
- औसत चौडाई ३५.७१ कि.मि.

१.४ जलवायु र हावापानी

हावापानीको दृष्टिले बर्दिया जिल्लालाई मुलतः ३ भागमा विभाजन गर्न सकिन्छ ।

क) गर्मी सुख्खा र समशितोष्ण हावापानी (Hot Dry sub-tropical climate)

ख) न्यानो सुख्खा समशितोष्ण हावापानी (Warm Dry sub-tropical climate)

ग) शितोष्ण आद्र हावापानी (Cool moist Tropical)

मनसूनको समयमा बर्षेनी बाढीको समस्या तथा गर्मी सुख्खायाम (बैशाख-जेष्ठ) मा भारतको थार मरुभूमीबाट तातो हावा (लू) बढनाले जनजीवन कष्टकर हुने गरेको छ। मौसम परिवर्तन हुने समयमा रुघाखोकी भाइरल ज्वरो, ईन्सेफलाइटिस, मेनिन्जाइटिसको प्रकोप बढेको हुन्छ। यस जिल्लाको जलवायु तथा हावापानी निम्नानुसार भएको पाइन्छ ।

अधिकतम तापक्रम: ३९.८°C

न्युनतम तापक्रम: ९.६ °C

बार्षिक वर्षा: १११८ मि.लि.

हावापानी: उष्ण देखि समशितोष्ण सम्म

१.५ नदीनाला तथा जल भण्डार

कृषि प्रधान मुलुकका लागि जलसाधन सबैभन्दा महत्वपूर्ण प्राकृतिक साधन हो किनकि कृषि, उद्योग जस्ता आर्थिक क्षेत्रको विकास गर्न यसको महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ । भौगोलिक बनावटका कारण यस जिल्लामा धरातलीय जलसाधन प्रचुर मात्रामा रहेको छ । यहाँका जल भण्डारहरूमा मूलतः च्यामाताल, चकियाताल, निमाहाताल, तोरैया चटकैया ताल, कुमरगड्डी ताल, टरोहवा ताल, सतखलवा ताल, बेलघारी कञ्चन ताल, कुमहरदा ताल, खौसौहा ताल, भद्रभरिया सिमसार ताल, श्रीगैडा ताल, तारा ताल, बढैयाताल, देवराणी ताल, भगरैया जस्ता ताल तलैयाहरू पर्दछन् । यस जिल्लामा बग्ने मुख्य नदी र खोलाहरूमा कर्णाली, गेरुवा, बबई, औरही, बुढीकुलो मानखोला, डुडुवा, रेउखोला आदि पर्दछन् । बाह्र महिना पानी बग्ने यहाँका नदी र खोलाहरूबाट सिंचाईको सुविधा लिन सकिन्छ ।

१.६ प्राकृतिक सम्पदा बन जंगल

विवरण	क्षेत्रफल वर्ग किमिमा	प्रतिशत
बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्र	१,०८५	५३.५८ %
राष्ट्रिय वन क्षेत्र (झाडी वुट्यान समेत)	२१७	१०.७२ %
कृषि तथा आवादी क्षेत्र	६०२	२९.७३ %
अन्य (खोलानाला,बगर)	१२१	५.९७ %
जम्मा	२,०२५	१०० %

१.७ राजनैतिक तथा प्रशासनिक विभाजन

- स्थानीय तह ८
- संसदीय निर्वाचन क्षेत्र संख्या २
- प्रदेश निर्वाचन क्षेत्र संख्या ४
- नगरपालिका ६ (गुलरिया, राजापुर, मधुवन, ठाकुरबाबा, बारबर्दिया र बाँसगढी) गाउँपालिका २ (गेरुवा र बढैयाताल)

१.८ जनसंख्या (२०७८ सालको प्रारम्भिक जनगणना अनुसार)

- कुल जनसंख्या ४५८९२२
- महिला २४२८४१
- पुरुष २१६०८१
- घरधुरी संख्या ९८९१७
- जनसंख्या वृद्धि दर १.२५ प्रतिशत (लुम्बिनी प्रदेशमा)

१.९ बर्दिया चुरे क्षेत्रमा बनको अवस्था

बर्दिया जिल्लाको कुल क्षेत्रफल २०२५ वर्ग कि.मि. रहेकोमा जम्मा वन १२१६.८२ वर्ग कि.मि.र चुरे बनको क्षेत्रफल ७०१३१.९० हेक्टर रहेको छ । थप विवरण यस प्रकार रहेको छ

क्र.सं	साविक गाविस र वडा	हालको गापा, नपा	क्षेत्रफल	क्षेत्राधिकार
१	बानियाभार १	बारबर्दिया १	२०.६ हे	डिभिजन वन कार्यालय
२	बेलवा ७	बाँसगढी २	३८६७.२ हे	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज
३	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज		६६२४४.१० हे	

स्रोत: डिभिजन वन कार्यालय, बर्दिया

भवनको गुणस्तर:

जम्मा घरधुरी: ८३,१४७

- माटोको जोडाई भएको ईटाढुङ्गा २६,९४७ घरधुरी
- सिमेन्टको जोडाई भएको ईटाढुङ्गा ८,१९३ घरधुरी
- पिल्लर सहितको ढलान १,६५२ घरधुरी
- काठको खम्बा गाडेको ३९,९३१ घरधुरी
- अन्य ६,१५५ घरधुरी

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०६८

१.१० प्रमुख जातजाति

थारु, क्षेत्री, ब्राहमण, कामी, मगर, मुस्लीम, ठकुरी, यादव, दमाइःढोली, मल्लाह आदि

१.११ शैक्षिक संस्थाहरू

माध्यमिक विद्यालय	८५
आधारभूत विद्यालय(१-५)	१४५
आधारभूत विद्यालय(१-८)	५५
बाल विकास केन्द्र	६३७ (समुदायमा २०२, विद्यालयमा ४३५)
प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम सञ्चालित विद्यालयहरू	५
CTEVT	१८
क्याम्पस	१०
सामुदायिक सिकाइ केन्द्र	१९
मदरसा	१४

श्रोत: शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई

१.१२ स्वास्थ्य सेवाको अवस्था

- बर्दिया अस्पताल १
- नगर अस्पताल १
- स्वास्थ्य कार्यालय १
- प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र ३
- स्वास्थ्य चौकी ३०
- आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र ४४
- आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र १
- आयुर्वेद औषधालय ४ (बढैयाताल गापा जमुनी, गेरुवा गापा मनाउँ, गुलरिया नपा मोहम्मदपुर, वारबर्दिया नपा मगरागाडी)

परिच्छेद-२ विपद् व्यवस्थापन

विभिन्न प्रकारका प्रकोपबाट उत्पन्न हुने विपद् प्रभावित जिल्लाको सूचीमा बर्दिया पनि रहेको छ । जिल्लामा हरेक वर्ष बाढी, आगलागी, शितलहर, हावाहुरी, जनावरको आक्रमण र सडक दुर्घटना जस्ता विपद्का कारण जनधनको क्षति हुने गरेको छ । यस जिल्लामा ठूलो बाढी गएको अवस्थाका साथै अन्य नियमित भइरहने विपद्को समयमा मानवीय सहायतालाई प्रभावकारी रूपमा अघि बढाउने गरिएको छ । जिल्लामा विपद्को सामना गर्ने क्षमता अभिवृद्धिका विभिन्न कार्यक्रम र योजनामध्ये आपतकालीन समयमा मानवजीवनको रक्षा र महत्वपूर्ण सम्पत्तिको संरक्षण गर्ने उद्देश्यका लागि विभिन्न समयमा विभिन्न महत्वपूर्ण प्रतिकार्य योजनाको निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ ।

विपद्को समयमा विपद् प्रभावितको जीवन र सम्पत्तिको संरक्षण तथा सुरक्षा गरी मानिसमाथि पर्ने प्रतिकूल प्रभावको सामना गर्न साधन स्रोतको अधिकतम उपयोग गर्दै प्रभावित समुदायलाई व्यवस्थित, प्रभावकारी र जवाफदेहीयुक्त तरिकाले मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउनु तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरणका कार्यलाई संस्थागत रूपमा प्रबर्द्धन गर्न सबै सरोकारवाला निकायसंग प्रभावकारी समन्वय गरिएको छ । जिल्लाको महत्वपूर्ण दस्तावेजका रूपमा विपद् व्यवस्थापन समितिले विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०६८ साल देखि नै तर्जुमा गरी अभ्यास गरिदै आइएको छ ।

जिल्ला आपतकालिन कार्यसञ्चालन केन्द्र मार्फत विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका सबै चरणका कार्यहरू सञ्चालन गर्दै आइएको छ । केन्द्रमा जिल्ला प्रशासन कार्यालय विपद् फोकल पर्सन तोकिएको नियमित गतिविधिहरू गर्दै आएको छ साथै रेडक्रसको प्राविधिक सहयोगमा अधिकृतस्तरको कर्मचारी नै संलग्न गरी सूचना व्यवस्थापन हुँदै आएको छ । नेपाल प्रहरी तथा सशस्त्र प्रहरीबाट समेत ३ जना सुरक्षाकर्मी संलग्न गरी २४ सै घण्टा केन्द्रमा रही कार्य सम्पादन गरिरहेको छ । सबै सरकारी तथा निजी क्षेत्रसँगको समन्वयमा स्थानीय तहसंग समेत प्रभावकारी रूपमा कार्य गर्दै आएको छ । जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको नियमित बैठक गरी जिल्लाको विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्यहरू व्यवस्थित गरिदै आइएको छ ।

जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितीबाट यस आर्थिक वर्षमा गरेका महत्वपूर्ण गतिविधिहरू

- कोभिड-१९ को महामारी बाट हुन सक्ने संक्रमणको दरलाई न्यूनीकरण गर्नका लागि जिल्लामा भएका कार्यहरूमा विपद् व्यवस्थापन समिति मार्फत सहजीकरण तथा समन्वयको भुमिका निर्वाह गरिएको । साथै समयानुकूल अन्य महत्वपूर्ण निर्णयहरू गरि कार्यान्वयनमा ल्याइएको ।
- मनसुन पूर्व तयारीका लागि सबै सरोकारवाला संग छलफल गरी तयारी अबस्थामा राखिएको ।
- मनसुन पूर्व तयारीका लागि तथा प्रतिकार्य योजना २०७९ लागु गरिएको
- शीतलहर सम्बन्धी पूर्व तयारीका लागि विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठक बसि छलफल र शितलहर सम्बन्धि रणनीतिक योजना तयार गरि कार्यान्वयन गरिएको छ ।
- कोभिड १९ को महामारीको क्रममा विभिन्न सहयोगी निकायहरूको सहयोगमा जिल्ला आपतकालिन कार्यसञ्चालन केन्द्रको सक्रियता वढाइएको । महामारी रोकथामका लागि यस केन्द्रमा उपलब्ध

भएका विभिन्न स्वस्थ सम्बन्धी सामाग्रीहरूको व्यवस्थित वितरण कार्यमा प्रमुख भुमीका निर्वाह गरेको ।

- दैनिक कोभिड-१९ को प्रतिवेदन तयार पारी सरोकारवाला निकायलाई सम्प्रेषण गरिएको ।
- स्थानीय तह, संघसस्थाको समन्वयमा सुरक्षा निकाय तथा स्थानीय तहमा आवश्यक खोज तथा उद्धार सामाग्रीको पहिचान गरेर सँघ, प्रदेश तथा स्थानीय तहको सहयोगमा अत्यावश्यक सामाग्री उपलब्ध गराइएको छ ।
- सम्पूर्ण समुदायमा रहेका बाढी पूर्व सूचनाकर्ता तथा गेज रिडरहरू संग निरन्तर फोन सम्पर्क मार्फत सूचना लिने दिने कार्यको व्यवस्थापन गरिएको ।
- सम्पूर्ण नगरपालिका, गाउँपालिका तथा वडा स्तर सम्म स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति LDMC गठन, पुनर्गठन गरिएको ।
- खोज तथा उद्धारमा संलग्न सुरक्षा निकाय तथा DEOC मा उपलब्ध सामाग्रीको विवरण अद्यावधिक गरी अपुग हुन सक्ने सामाग्रीको उपलब्धताका लागि सरोकारवालासँग समन्वय गरिरहेको ।
- स्थानीय एफ.एम.मार्फत आगलागी, शितलहर, बाढीको समयमा पुर्वतयारी सम्बन्धि सचेतनामुलक सामाग्री तयार गरि प्रशारण गर्ने गरिएको ।
- जिल्लामा प्रकोप प्रभावित क्षेत्रहरूको GIS Mapping गर्ने र खुल्ला स्थान पहिचान गर्न जनशक्ति तयार गरिएको ।
- नयाँ ऐन अनुसार सबै सरोकारवालालाई जिम्मेवारीको बारेमा अभिमुखीकरण गरिएको ।
- बाढी पूर्व सूचनाको लागि बबई नदीको चेपाङ गेजस्टेशन र कर्णाली नदीको चिसापानी गेजस्टेशन मार्फत वर्षातको समयमा नियमित सूचना प्राप्त गरिरहेको ।
- बर्दिया जिल्लाको कर्णाली नदीको चिसापानी र बबई नदीको चेपाङमा रहेका गेज रिडरहरूलाई वर्षाको समयमा असार देखि असोजसम्म प्रोत्साहन स्वरुप ४ महिनाको लागि प्रति व्यक्ति मासिक रु. ६०००।- का दरले हुन आउने दुई जनालाई जम्मा रकम रु. ४८०००।- प्रोत्साहन भत्ता उपलब्ध गराउने निर्णय भई कार्यान्वयन भईरहेको छ ।
- सुरक्षा निकाय तथा LDMC मा खोज तथा उद्धार सामाग्रीको खाडल (Gaps) पहिचान भएको ।
- मौसम सम्बन्धि ३ दिनको मौसम पूर्वानुमान बुलेटिनका आधारमा जिल्लाका सरोकारवालाहरूलाई पूर्व सूचित गर्ने गरेको ।
- बाढी पूर्व सूचना प्रणालीलाई निरन्तर अद्यावधिक गरि प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयनमा ल्याइएको ।
- जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितीको यस आर्थिक वर्षमा १३ वटा बैठक बसेको छ ।

जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिती, बर्दियाले यस आर्थिक वर्षमा तपसिल अनुसार विपद् प्रभावितहरूलाई राहत वितरण गरिएको छ ।

क्र. सं.	विपद्	संख्या	जम्मा राहत	
			खद्यान्न चामल दाल तेल नुन	नगद
१	डुवान	५४११	६०२३६ किलो	०
२	आगलागी	५४	०	९२९०००।-
३	हावाहुरी	३७	०	६०७५००।-
४	डुवान	७	०	४३०००।-
५	चट्याड	१	०	२०००००।-
६	शितलहर	११०	११० कम्बल	०
	जम्मा	५६२०	६०२३६ किलो र ११० कम्बल	१७७९५००।-

लुम्बिनी प्रदेश सरकारबाट विपद् प्रभावितहरूलाई राहत वितरणका लागि प्राप्त रकम जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिती, बर्दियाको सचिवालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय, बर्दियाबाट यस आर्थिक बर्षमा तपसिल अनुसार वितरण गरिएको ।

क्र स	विपद्	संख्या	जम्मा राहत	
			खद्यान्न चामल दाल तेल नुन	नगद
२	आगलागी	२७	०	९८००००।-
३	हावाहुरी	३	०	१०००००।-
६	कोविड १९ मृतक	१११	०	१११०००००।-
	जम्मा	१४१	०	१२१८००००।-

परिच्छेद-३
घटना अभ्यास

आगलागी नियन्त्रण सम्बन्धी घटना अभ्यास

२०७८ चैत्र २८ र २९

विगत बर्षमा झै यस बर्ष पनि प्राक्टिकल एक्सन तथा साझेदार संस्थाले कर्णाली नदीको तल्लो तटिय क्षेत्रका राजापुर र मधुवन नगरपालिका तथा गेरुवा गाउँपालिकासंगको समन्वय र सहकार्यमा समुदायहरूमा आधारित बाढीजन्य विपद्को कृत्रिम घटना अभ्यास सम्पन्न भएको थियो । उक्त घटना अभ्यासले कर्णाली नदीको चिसापानी केन्द्रलाई आधार मानी चेतावनी तह र खतरा तहका साथै मोबाइलमा म्यासेज आउने व्यवस्था मिलाइएको थियो । उक्त घटना अभ्यासमा विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूको सहभागीता रहेको थियो । यसमा निम्नानुसारका सामग्री प्रयोग गरिएको थियो ।

क्र.सं.	सामग्री	संख्या	कै.
१.	अस्थायी घर	१५ वटा	
२.	एम्बुलेन्स	१ वटा	
३.	दमकल	३ वटा	
४.	स्ट्रेचर	३ वटा	
५.	साइरन:	१ वटा	
६.	सवारी साधन	३ वटा	
७.	रेडियो सेट	१ वटा	
८.	माइक	१ वटा	
९.	फायर एक्टिन्सन	३ वटा	
१०.	डोरी		
११.	ट्राफिक जाकेट	२५ वटा	
१२.	ड्रोन	१ वटा	

बाढीजन्य कृतिम घटना अभ्यास

मिति २०७९ जेष्ठ ३१ गते

बाढी प्रभावित क्षेत्रमा हुनसक्ने जोखिमलाई न्यूनीकरण गर्नकोलागि पूर्वसूचना जारी गरिएको,जिल्ला स्थिति सुरक्षा निकाय र सरोकारवाला निकायहरु बीच समन्वय गरिएको र विपद् भएको अवस्थामा तत्काल परिचालन हुने गरी सुरक्षा निकाय, रेडक्रस तथा अन्य साझेदार संघसंस्थाका तालिम प्राप्त जनशक्ति तैनाथ गरिएको अवस्थालाई मध्यनजर गरि बाढीजन्य कृतिम घटना अभ्यास गरिएको थियो ।

खोज तथा उद्धारमाविशेष गरी नेपाली सेना, सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल र नेपाल प्रहरीलाई आवश्यक उद्धार सामग्री सहित विभिन्न स्थानहरुमा परिचालन गरिएको थियो । कर्णालीको गेरुवा नदिको कोठियाघाटमा बाढी सम्बन्धी कृतिम घटना अभ्यासको आयोजना गरिएको थियो। बाढी डुवान समस्याको पूर्वतयारी स्वरूप जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको अगुवाईमा सबै सुरक्षा निकायहरु, विषयगत क्षेत्रका कार्यालयहरु, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, विपद्को क्षेत्रमा काम गर्ने विभिन्न संघसंस्थाहरु, पत्रकार, नागरिक समाज तथा आम नागरिकहरुलाई परिचालन गरी खोज तथा उद्धारको कृतिम घटना अभ्यास सम्पन्न गरिएको छ ।

२.उद्देश्य

यस घटना अभ्यासका विशेषतः निम्न उद्देश्य रहेका थिए ।

- जिल्लामा हुने बाढीजन्य विपद्मा सबै सरोकारवालाको सहभागितामा द्रुत प्रतिकार्य गर्न सहज बनाउनु,
- उपलब्ध सिमित स्रोत साधन तथा जनशक्तिको प्रयोग तथा अवस्था विश्लेषण गर्नु,
- जिल्लाको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको परीक्षण गर्नु,
- विपद्को समयमा उद्धार कार्यमा हुने त्रुटि न्यूनीकरण गर्नु,
- स्थानीय सरकार, समुदाय र स्थानीयबासीसम्म विपद्को समयमा सम्पर्क गर्न तथा सूचना आदानप्रदान गर्नका साथै सो सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गर्नु ।

३.सिमुलेसनका मुख्य गतिविधि

उक्त घटना अभ्यासमा देहायका मुख्य गतिविधि संचालन गरिएका थिए ।

- नेपाली सेना, सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल, नेपालप्रहरी, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, विपद्को क्षेत्रमा कामगर्ने साझेदार संघसंस्थाहरु, पत्रकार, नागरिक समाज तथा आम नागरिकहरुको सहभागितामा कृतिम घटना अभ्यास गरिएको ।
- कृतिम घटना अभ्यासकालागि सम्बन्धितकार्यालयको भुमिकाअनुसारको सम्पूर्ण तयारी स्वयम्कार्यालयको सहभागितामा सम्पन्न भएको ।

- घटनाको परिदृश्यअनुसार नदीमा दाउरा समाउन गएको १ जनाव्यक्तिलाई पानीले बगाएको । कर्णाली नदीमापानीको वहाव बढ्न गई गाउँवस्ति डुब्न गई उद्धारका लागि स्थानीयहरुले साइरन बजाएका तथा चिच्याएका । खोज तथा उद्धार गर्न प्रमुख जिल्ला अधिकारीको निर्देशनमा तत्कालै सबै सुरक्षानिकाय र नेपाल रेडक्रस सोसाइटी खटिएको ।
- सबै सुरक्षा निकायबाट सामाग्रीको प्रयोग गरी उद्धार र प्राथमिकउपचार गरी थप उपचारका लागि तत्काल अस्पताल तर्फ पठाइएको ।
- जिल्लामा उपलब्ध खोज तथा उद्धार सामाग्रीहरु प्रयोग गरिएको ।
- परिदृश्यको अनुगमनकालागिप्रमुखजिल्लाअधिकारी, प्रहरी उपरीक्षक, शसस्त्र प्रहरी उपरिक्षक, सेनानी लगायतका सरोकारवाला व्यक्तिहरु रहनु भएको ।
- परिदृश्यकालागि सुचनाप्रवाहDEOC मार्फत प्रमुखजिल्लाअधिकारीज्यूले सुरक्षानिकायकाप्रमुखहरुलाई उपलब्ध गराउनु भएको र सबै निकायले आ-आफनो भूमिकानिर्वह गर्नुभएको ।
- करिव १ घन्टा भित्रमा सम्पूर्ण घटनाक्रमको खोज तथा उद्धार कार्य सम्पन्न भएको ।
- अनुगमनकाक्रममा देखिएका राम्रापक्ष र सुधार गर्ने विषयमाप्रमुखजिल्लाअधिकारी लगायतबाट घटनास्थलमै समिक्षा गरिएको ।
- नेपाली सेनाबाट -१० जना, सशस्त्र प्रहरी बल नेपालबाट-६ जना दक्ष जनशक्तिको समेत संलग्नता गराई उक्त घटना अभ्यास सम्पन्न गरिएको ।

सुरक्षा निकायबाट सहभागी संख्या:

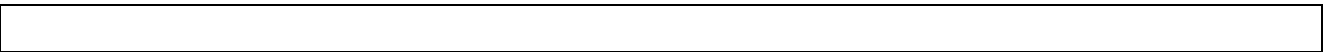
क्र.सं.	निकायको नाम	ठेगाना	संलग्न जनशक्ति	कै
१.	बज्रदल गण सुरक्षा गुल्म	गुलरिया, बर्दिया:	३५ जना	
२.	सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल नं. ३१ गण हे.क्वा.	गुलरिया, बर्दिया:	२६ जना	
३.	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	गुलरिया, बर्दिया:	२६ जना	

प्रयोग भएको सामग्रीहरु:

क्र.सं.	सामग्री	संख्या	कै.
१३.	एम्बुलेन्स	१ वटा	
१४.	रबर बोट	३ वटा	
१५.	मोटर बोट (OBM)	१ वटा	
१६.	स्ट्रेचर	३ वटा	
१७.	साइरन:	१ वटा	
१८.	सवारी साधन	३ वटा	
१९.	रेडियो सेट	१ वटा	

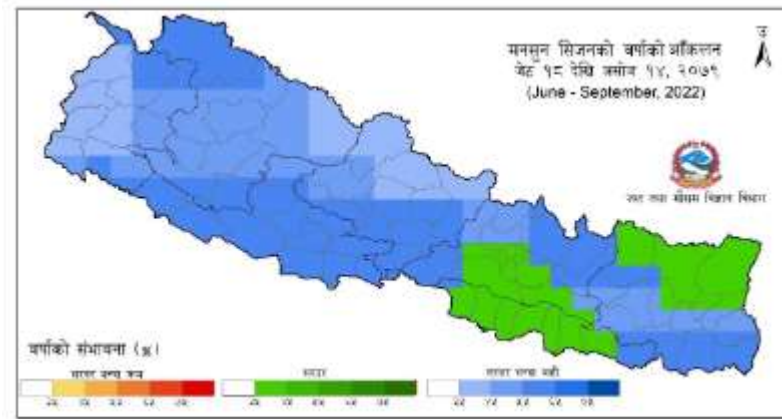
परिच्छेद-४

मनसून पूर्वतयारी

विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना सम्बन्धी अध्यावधिक विवरणः

यस बर्षको मौसम पूर्वानुमानः

SACOF ले दक्षिण एशियाका अधिकांश भू भागहरूमा आगामी सिजनमा सरदर वा सरदर भन्दा बढी Normal to above normal वर्षा हुने भन्दै आफ्नो साझा दृष्टिकोण Vonsensus statement सार्वजनिक गरेको छ । सो आकलन अनुसार जल तथा मौसम विज्ञान विभाग हावापानी विज्ञान महाशाखाले नेपालमा आगामी मनसुन सिजन (२०७९ जेठ १८ देखि असोज १४)को जलवायुको आँकलन मिति २०७९ वैशाख २३ गते राष्ट्रिय मनसुन फोरम आयोजना गरी सार्वजनिक गरेको छ ।

सारांशः

आगामी जेठ १८ देखि असोज १४ सम्मको चार महिनाको मनसुन सिजनमा देशका अधिकांश स्थानहरूमा सरदर भन्दा बढी वर्षा हुने सम्भावना रहेको छ । लुम्बिनी प्रदेश कर्णाली प्रदेशका उत्तर पश्चिमी भू-भाग तथा सुदूरपश्चिम प्रदेशका उत्तरी भू भागहरूमा सरदर भन्दा बढी वर्षा हुने सम्भावना ५५ ५ देखि ६५ ५ रहेको छ ।

बर्दिया जिल्लामा २० हजार परिवारका झन्डै १ लाख जना विपद्का कारण प्रभावित हुन सक्ने आँकलन गरि सो को पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्यका लागि जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठकबाट विषयगत क्षेत्रका अगुवा संस्था र सहयोगी संस्था एवं निकायहरूको सहभागीतामा कार्यशालाको आयोजना गरी विभिन्न सहयोगी निकायहरूको सहभागितामा निर्माण भएको विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०६८ को १२औं अध्यावधिक २०७९ अनुमोदन गरियो । जिल्ला विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०६८, छैठौं अध्यावधिक २०७९ जेठ ११ मा (२०७८।२०७९ को जिल्ला विपद् पुर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनालाई अध्यावधिक गर्नको लागि सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी सम्पादक मण्डल गठन गरि सहयोगी संस्था सबै मिलेर अन्तिम रूप दिने दिने निर्णय गरियो

जिल्ला विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, छैठौं अध्यावधिक २०७९ ले निम्न विषयगत क्षेत्रहरूलाई समावेश गरेको छ ।

- खोज तथा उद्धार, समन्वय
- आपतकालिन संचार
- खाद्य तथा कृषि
- आपतकालिन आवास तथा गैरखाद्य
- संरक्षण
- आपतकालिन शिक्षा
- खानेपानी तथा सरसफाई
- स्वास्थ्य तथा पोषण
- पुनःस्थापना तथा पुनःनिर्माण

जिल्ला तथा स्थानीय विपद व्यवस्थापन समितिबाट हालसम्म बनाइएको ऐन, नियम, निर्देशिका, तथा अन्य प्रकाशन र यसका असल अभ्यासहरू यस प्रकार रहेका छन् ।

क्र.स.	प्रतिवेदन प्रकाशनको नाम	सिकाई:असल अभ्यासहरू
१.	विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०६८ बाह्रौं अध्यावधिक, २०७९	जिल्लास्तरको विपद जोखिम स्तरिकरण, र विषयगत अभ्यासहरू ।
२.	जिल्ला विपद व्यवस्थापन समितिका बार्षिक प्रतिवेदनहरू ।	जिल्लामा हुने गरेको विपदका घटनाहरू र समाधानका उपायहरू बारे जानकारी ।
३.	निर्माण भएका कार्ययोजनाहरूको कार्यान्वयन अवस्था र अनुभवहरू ।	स्थानीय निकायले गरेको प्रयास र सफलताका कथाहरू एवम् गाउँ स्तरमा योजना निर्माण गर्ने प्रक्रिया, स्थानीय समुदायको प्राथमिकताहरूबारे जानकारी भएको, विपदको स्थिति र स्थानीयस्तरबाट गरेका परम्परागत असल अभ्यास र सम्भावित उपायहरू आदानप्रदान गरी आगामी योजना निर्माण गर्न सहज हुने ।
४.	स्थानीयस्तरमा तयार गरिएका स्थानीय विपद जोखिम व्यवस्थापन योजना ।	कार्य योजना तत्काल प्रतिकार्यमा सहज ।
५.	जिल्ला आपतकालिन कार्य संचालन केन्द्रबाट	तथ्यांक एकिकृत तथा प्रतिकार्यमा समन्वय एवं

क्र.स.	प्रतिवेदन प्रकाशनको नाम	सिकाई:असल अभ्यासहरु
	प्राप्त सूचना ।	सहजता हुने ।
६.	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी बर्दिया जिल्ला शाखाबाट प्राप्त तथ्यांकहरु ।	तथ्यांक एकीकृत तथा प्रतिकार्यमा सहज हुने ।
७.	मनसुन पूर्व तयारी प्रतिकार्ययोजना, २०७९	जिल्लामा वाढीले पारेको प्रभावहरु तथा प्रतिकार्यमा सहजता हुने ।
८.	कोभिड-१९संक्रमण जोखिम न्यूनीकरण तथा प्रतिकार्य योजना, २०७८ अद्यावधिक, २०७९	जिल्लामा कोभिड-१९ संक्रमणको जोखिम न्यूनीकरण तथा रोकथाममा सहजता हुने ।
९.	आगलागी आकस्मिक योजना, २०७९ बर्दिया	जिल्लामा आगलागीले पारेको प्रभावहरु तथा प्रतिकार्यमा सहजता हुने ।
१०.	शितलहर आकस्मिक योजना, २०७८ बर्दिया	जिल्लामा शितलहरले पारेको प्रभावहरु तथा प्रतिकार्यमा सहजता हुने ।
११.	बर्दिया जिल्लामा कोभिड-१९ को संक्रमणका समयमा विद्यालय संचालन सम्बन्धी मापदण्ड, २०७८	जिल्लामा विधालयमा कोभिड-१९ संक्रमणको जोखिम न्यूनीकरण तथा रोकथाम सहित विद्यालयहरु नियमित रुपमा संचालन हुने ।
१२.	वन डढेलो रोकथाम, नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन योजना, २०७८/०७९	डढेलो रोकथाम, नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन गर्न सहज हुने ।

१. आर्थिक वर्ष २०७८/०७९मा घटेका प्रमुख विपद्का घटनाहरूको संक्षिप्त विवरण सहित वार्षिक प्रतिवेदन ।

स्थानीय तह अनुसार

क्रस	न.पा./गा.पा.	जम्मा घटना संख्या	प्रभावित जम्मा घर	प्रभावितघर धुरी		मानिस			भान्सा घर	गोठ	चौपाया		जमिन			सरकारी
				पुर्ण	आंशिक	मृत्यू	घाइते	वेपत्ता			मृत्यू	घाइते	कटान	पटान	बाली	
१	गुलरिया	२४	४६१	१०५	३१९	६	७	०	१	१४	२२	३	०	०	१६११०७५२६	०
२	गेरुवा	२६	९३६	८४	१२६	७	१	१	१	६	१५	५	०	०	२११९७१६	०
३	ठाकुरबाबा	२१	१३७	२०	११४	१३	१३	०	२	१२	०	०	०	०	११३२४४२२४	०
४	बारबर्दिया	३५	२१०	४	१८६	१८	१३	०	१	१८	८	२	०	०	२२१७०५४९८	१
५	बाँसगढी	३४	३८	२३	१२	११	३६	०	१	२	१	१	०	०	१५४४१५०९२	०
६	मधुवन	२४	२३७	१६	१६५	७	४	०	३	३७	७६	१	०	०	१८९७९०५०१	०
७	राजापुर	४४	३५७४	६७	६८४	१२	६	२	४	१६	११८६	३	०	०	८४२९४१०६	०
८	बढैयाताल	२०	२०६	१२०	८२	७	१२	०	०	११	१	५	०	०	३३९२५७३	१
जम्मा		२२८	५७९९	४३९	१६८८	८१	९२	३	१३	११६	१३०९	२०	०	०	९३००६९२३६	२

आर्थिक वर्ष २०७८/०७९मा घटेका प्रमुख विपद्का घटनाहरूको स्थानीय तह तथा विपद्को प्रकृति अनुसार निम्नानुसार रहेको छ ।

क्रस	न.पा./गा.पा.	विपद्कोकिसिम	जम्माघटनासंख्या	प्रभावितजम्मा घर	प्रभावितघरधुरी		मानिस			भान्साघर	गोठक्षती	चौपाया		जमिन			सरकारीक्षति
					पुर्ण	आंशिक	मृत्यू	घाइते	वेपत्ता			मृत्यू	घाइते	कटान	पटान	बाली (अ.क्ष.र.)	
१	गुलरियानपा	हावाहुरी	२	४५३	१०५	३१५	०	०	०	०	१३	०	०	०	०	०	०
२	गुलरियानपा	आगलागी	६	३	०	४	०	०	०	१	१	०	३	०	०	०	०
३	गुलरियानपा	करेन्ट	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०

क्र.स.	न.पा./गा.पा.	विपद्कोकिसिम	जम्माघटनासंख्या	प्रभावितजम्माघर	प्रभावितघरधुरी		मानिष			भान्साघर	गोठक्षती	चौपाया		जमिन			सरकारीक्षति	
					पुर्ण	आंशिक	मृत्यू	घाइते	वेपत्ता			मृत्यु	घाइते	कटान	पटान	बाली (अ.क्ष.र.)		
4	गुलरियानपा	वाढीतथाडुबान	४	०	०	०	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१६११०७५.२६	०
5	गुलरियानपा	वन्यजन्तुआक्रमण	५	२	०	०	०	०	०	०	०	२२	०	०	०	०	०	०
6	गुलरियानपा	सर्पदंश	३	२	०	०	०	४	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
7	गुलरियानपा	अन्य	३	१	०	०	२	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	२४	४६१	१०५	३१	६	७	०	१	१४	२२	३	०	०	०	१६११०७५.२६	०
8	गेरुवागापा	हावाहुरी	१	४०	०	४०	०	०	०	०	४	०	०	०	०	०	०	०
9	गेरुवागापा	आगलागी	६	४	२	२	०	०	०	१	२	७	१	०	०	०	०	०
10	गेरुवागापा	करेन्ट	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
11	गेरुवागापा	वाढीतथाडुबान	५	८८४	८२	८४	३	०	१	०	०	०	०	०	०	०	२११९७१६	०
12	गेरुवागापा	वन्यजन्तुआक्रमण	१०	८	०	०	२	०	०	०	०	६	४	०	०	०	०	०
13	गेरुवागापा	सर्पदंश	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
14	गेरुवागापा	चट्याङ्ग	१	०	०	०	०	०	०	०	०	२	०	०	०	०	०	०
15	गेरुवागापा	अन्य	२	०	०	०	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	२६	९३६	८४	१२६	७	१	१	१	६	१५	५	०	०	०	२११९७१६.४	०
१६	ठाकुरबाबानपा	हावाहुरी	१	१२६	१७	१०९	०	०	०	०	९	०	०	०	०	०	०	०
१७	ठाकुरबाबानपा	आगलागी	५	५	१	२	१	०	०	०	३	०	०	०	०	०	०	०

क्र.स.	न.पा./गा.पा.	विपद्कोकिसिम	जम्माघटनासंख्या	प्रभावितजम्माघर	प्रभावितघरधुरी		मानिष			भान्साघर	गोठक्षती	चौपाया		जमिन			सरकारीक्षति	
					पुर्ण	आंशिक	मृत्यू	घाइते	वेपत्ता			मृत्यु	घाइते	कटान	पटान	बाली (अ.क्ष.र.)		
१८	ठाकुरबावानपा	करेन्ट	२	१	०	०	४	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१९	ठाकुरबावानपा	वाढीतथाडुवान	५	२	१	०	४	०	०	०	०	०	०	०	०	११३२४४२२४	०	
२०	ठाकुरबावानपा	वन्यजन्तुआक्रमण	५	२	१	३	२	०	०	२	०	०	०	०	०	०	०	०
२१	ठाकुरबावानपा	अन्य	३	१	०	०	२	१३	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	२१	१३७	२०	११४	१३	१३	०	२	१२	०	०	०	०	११३२४४२२४	०	
२२	बारबर्दियानपा	आगलागी	३	१९७	२	१८०	०	०	०	०	१६	०	०	०	०	०	०	०
२३	बारबर्दियानपा	आगलागी	९	७	२	३	१	१	०	१	२	०	२	०	०	०	०	१
२४	बारबर्दियानपा	करेन्ट																
२५	बारबर्दियानपा	वाढीतथाडुवान	११	२	०	०	१३	०	०	०	०	०	०	०	०	२२१७०५४९८	०	
२६	बारबर्दियानपा	वन्यजन्तुआक्रमण	२	०	०	०	०	०	०	०	०	८	०	०	०	०	०	०
२७	बारबर्दियानपा	अन्य	६	०	०	०	४	१२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२८	बारबर्दियानपा	वर्षा	४	४	०	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	३५	२१०	४	१८६	१८	१३	०	१	१८	८	२	०	०	२२१७०५४९८	१	

क्र.स.	न.पा./गा.पा.	विपद्कोकिसिम	जम्माघटनासंख्या	प्रभावितजम्माघर	प्रभावितघरधुरी		मानिष			भान्साघर	गोठक्षती	चौपाया		जमिन			सरकारीक्षति	
					पुर्ण	आंशिक	मृत्यू	घाइते	वेपत्ता			मृत्यु	घाइते	कटान	पटान	बाली (अ.क्ष.र.)		
२९	बाँसगढीनपा	अन्य	१५	१	०	०	१०	३४	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३०	बाँसगढीनपा	आगलागी	४	१	१	१	०	०	०	०	१	०	१	०	०	०	०	०
३१	बाँसगढीनपा	बाढीतथाडुबान	११	१०	२	५	१	०	०	१	१	०	०	०	०	१५४४१५०९२	०	
३२	बाँसगढीनपा	वन्यजन्तुआक्रमण	२	०	०	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३३	बाँसगढीनपा	करेन्ट	१	१	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०
३४	बाँसगढीनपा	हावाहुरी	१	२५	२०	५	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	३४	३८	२३	१२	११	३६	०	१	२	१	१	०	०	१५४४१५०९२	०	
३५	मधुवननपा	हावाहुरी	२	२२३	१५	१५	१	१	०	०	३५	६५	०	०	०	०	०	०
३६	मधुवननपा	आगलागी	५	४	१	४	०	०	०	१	२	३	१	०	०	०	०	०
३७	मधुवननपा	करेन्ट	१	१	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३८	मधुवननपा	बाढीतथाडुबान	२	१	०	०	२	०	०	०	०	०	०	०	०	१८९७९०५०१	०	
३९	मधुवननपा	वन्यजन्तुआक्रमण	१२	७	०	३	१	३	०	२	०	८	०	०	०	०	०	०
४१	मधुवननपा	अन्य	२	१	०	०	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	२२	१४	१	७	६	३	०	३	२	११	१	०	०	१८९७९०५०१	०	
४२	राजापुरनपा	हावाहुरी	२	८९	२६	६४	०	०	०	०	१५	०	०	०	०	०	०	०
४४	राजापुरनपा	आगलागी	५	७	१	३	०	०	०	०	१	११७	२	०	०	०	०	०

क्र.स.	न.पा./गा.पा.	विपद्कोकिसिम	जम्माघटनासंख्या	प्रभावितजम्माघर	प्रभावितघरधुरी		मानिष			भान्साघर	गोठक्षती	चौपाया		जमिन			सरकारीक्षति
					पुर्ण	आंशिक	मृत्यू	घाइते	वेपत्ता			मृत्यु	घाइते	कटान	पटान	बाली (अ.क्ष.र.)	
३												६					
४	राजापुरनपा	करेन्ट	२	०	०	०	१	०	०	०	०	१	१	०	०	०	०
४	राजापुरनपा	वन्यजन्तुआक्रमण	१९	१०	०	४	३	१	०	४	०	९	०	०	०	०	०
४	राजापुरनपा	चट्याङ्ग	२	१	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४	राजापुरनपा	अन्य	४	०	०	०	३	५	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४	राजापुरनपा	वाढीतथाडुबान	१०	३४६७	४०	६१३	४	०	२	०	०	०	०	०	०	०	६४२९४१०६
		जम्मा	४४	३५७४	६७	६८४	१२	६	२	४	१६	११८६	३	०	०	०	६४२९४१०६
४	बैयातालगापा	अन्य	५	०	०	०	५	१२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५	बैयातालगापा	आगलागी	८	६	२	२	०	०	०	०	३	१	५	०	०	०	१
५	बैयातालगापा	करेन्ट	१	१	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५	बैयातालगापा	वाढीतथाडुबान	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	३३९२५७३
५	बैयातालगापा	वर्षा	३	३	०	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५	बैयातालगापा	हावाहुरी	२	१९६	११८	७८	०	०	०	०	८	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	२०	२०६	१२०	८२	७	१२	०	०	११	१	५	०	०	०	३३९२५७३

क्र स	न.पा./गा.पा.	विपद्कोकिसिम	जम्माघटनासं ख्या	प्रभावितजम्मा घर	प्रभावितघरधुरी		मानिष			भान्साघ र	गोठक्ष ती	चौपाया		जमिन			सरकारीक्ष ति
					पुर्ण	आं शि क	मृ त्यू	घाइ ते	वेप त्ता			मृत्यु	घाइ ते	कटा न	पटा न	बाली (अ.क्ष.र.)	
	जिल्ला भरीको सडक दुर्घटना		१०७				४६	१७९									
		कूलजम्मा	३३५	५७९९	४३९	१६ ८८	१२ ७	२७ १	३	१३	११६	१३० ९	२०	०	०	९३००६९२३६	२

सारांशः

२०७८ श्रावण १ देखी २०७९ आषाढ मशान्त सम्म विपद् का विभिन्न ३३५ वटा घटनाहरू घटेका थिए । यस वर्ष भरी आगलागी, वन्यजन्तुको आक्रमण,सडक दुर्घटना,पानीमा डुबी र करेन्ट जस्ता विपद्का कारण हुने घटनाहरू भएका छन् । जस मध्य मानविय क्षतीमा १२७ जनाको मृत्यु भएको छ भने घाइते हुनेको संख्या २७१ जना रहेको छ । आगलागीका कारण चौपाया तर्फ मृत्यु संख्या १३०९ रहेको छ । यसरी यस वर्षको अवधी भएका विपद्का घटनाहरू मार्फत कुल अनुमानित क्षती रकम रु. ९३००६९२३६।रहेको छ ।

यस वर्षको विभिन्न घटना मध्ये वन्यजन्तुको आक्रमण बाट हुने घटना अन्य घटनाहरूको तुलनामा धेरै घटेको छ । निकुञ्ज क्षेत्रमा बाघको आक्रमण तिब्र रूपमा बढेपछी आवतजावतमा पनि कडाइ गरिएको थियो । करेन्टको घटना तुलानात्मक रूपमा अन्य घटना भन्दा न्यून रहेको छ । यसरी क्रमश आगलागी र सडक दुर्घटना,पानीमा डुबेर,करेन्टका कारण हुने घटना घटेका थिए । गत वर्षको तुलनामा यस वर्ष कम मात्रामा विपद्का घटनाहरू घटेका छन् ।

परिच्छेद-५
विपद् जोखिम विश्लेषण

बाढीवाट प्रभावित क्षेत्रहरू

बर्दिया जिल्लाका सबै स्थानीय तहहरू बाढीवाट प्रभावित हुने गरेका छन् । उच्च जोखिमको प्राथमिकीरण अनुरूप क्रमशः गुलरिया नगरपालिका, बारबर्दिया नगरपालिका, ठाकुरबाबा नगरपालिका, बाँसगढी नगरपालिका, मधुवन नगरपालिका, राजापुर नगरपालिका, गेरुवा गाउँपालिका र वढैयाताल गाउँपालिका रहेका छन् । संकटासन्न क्षेत्र र सो क्षेत्रसम्म पुग्न लाग्ने समय विवरणः

बाढी वाट उच्च जोखिममा रहेका नगरपालिका	बाढीवाट उच्च जोखिममा रहेका वडाहरू	बाढी वाट उच्चजोखिममा रहेका समुदाय	फौज तैनाथ स्थान	दुरी (किमी)	समय (मिनेट)	
					भेहिकल	पैदल
गुलरिया नपा	२, ३, ४, १०, ११, १२	मिलन टोल, पचासखल्ला, गुजहराना, संगमबस्ती, पण्डीतपुर, निमकोठीया, लटकनीया, खैरी, कट्टी, रामपुरटापु, वगही, बेचैपुर, गिरीटोल, टपरा, कैलाशनगर, बालापुर, शान्तोषिटोल, महजिदिया, लटकनिया, लालपुर, इन्द्रपुर, डाँडालालपुर, सूर्यगौडी, टडुवा, दुधा, भैसाही, विक्री	गुलरिया नगरपालिका वडा नं. ४	०-१०	५-२०	३०-१२०
बारबर्दिया नपा	१, २, ३, ४, ५, ११	मुर्गिया र कुशुमडाँडा, डुङ्गग्रही, कुमरा गाँउ, रामपुर र लक्ष्मणपुर, भैशाखानी, जव्वरपुर	गुलरिया नगरपालिका वडा नं. ४	१३-२०	१०-४०	९०-१८०
ठाकुरबाबा नपा	१, २, ३, ४, ७, ८, ९	भुरिगाँउ वजारक्षेत्र, कर्मला खोदाउ कर्मला, रानिपुर, बेसर्माफाटा मिर्चैया सुकुम्वासिफाँटा, नेउलापुर, चटकपुर, जुडपानी गोदाहाना, जम्ति बावननपुर, खैलार, भदेलि, कालिगौडी, सुजानपुर चिटकैया, गोत्रेला, सुखाड, सुतैया ठाकुरद्वारा, खुशालपुर, वनतरिया, शिवपुर र हात्तिसार	गुलरिया नगरपालिका वडा नं. ४	२२ देखि ५८	१५ देखि ६० मिनेट	१८० देखि ६०० मिनेट
मधुवननपा	१, २, ३	कैलाशि, पथ्थरवोझी, छोटकीटडुवा, कुशुम्म खाता, खैरेनी, बंगालीपुर, सोनाहा, रजवारा, भगरैया, भगतपुर, कोठियाघाट	गुलरिया नगरपालिका वडा नं. ४	२४-३७	३२-४५ मिनेट	२००-४००
राजापुर नपा	१, ३, ४, ७, ९, १०	टिहुनी, दौलतपुर, चनौरा, भदाली टोल, प्रेमनगर, मुर्गहवा, सोनाहा, दुर्गानगर, घोविनपुर, मैलाबरगद्दी, सिन्द्रा, सिन्द्रा, मुर्ैया, बसन्ता, तिघ्रा, रजपुरवा, टेडीया, चख्खापुर संघर्षनगर, दलई, अनन्तपुर, खल्लाटोल, शंकरपुर, भालुफाँटा, लालचीपुर, बेलासा, मैलानाला, ईश्वरीगङ्ग, दलैपुर, बनियापुर, चैनपुर, दुर्गानगर, गोडीयाना, लालपुर, भण्टी, ढुण्डीपुर, मझरा, पहाडीपुर, संघर्षनगर, दलई, अनन्तपुर, खल्लाटोल	गुलरिया नगरपालिका वडा नं. ४	३० देखि ५८	४५ देखि ८० मिनेट	२४० देखि ६०० मिनेट
बासँगडी नपा	१, ३, ८, ९	चेपाङ्ग, बाटुले(पहिरो), भंगाहा, माहादेवा, सल्यानीटोल, फल्कापुर, पुष्पनगर, उत्तर बखारी, कुनैठी, दुर्गाफाँटा, तोरैया, माझ्यागढ	गुलरिया नगरपालिका वडा	२६ देखि १००	३० देखि १५० मिनेट	२२० देखि १२०

बाढी वाट उच्च जोखिममा रहेका नगरपालिका	बाढीवाट उच्च जोखिममा रहेका वडाहरू	बाढी वाट उच्चजोखिममा रहेका समुदाय	फौज तैनाथ स्थान	दुरी (किमी)	समय (मिनेट)	
					भेहिकल	पैदल
			नं. ४			० मिनेट
गेरुवागापा	१,२,३,४,६	सरखोल, भटेरा, वनखेत, वधैपुर, टिकुलीगड, राजिपुर, वनघुश्रा सनक्टी, वनक्टी, लोहारपुर डिकुनिया, गदिटोल, खल्लागाँउ, खोली वजार, सोनहाफाँटा, गुप्तीपुर, सैजनावाचपुर हात्तिखल्ला	गुलरिया नगरपालिका वडा नं. ४	३३ देखि ७० केमि	४० देखि ९० मिनेट	२५० देखि ८०० मिनेट
बडैयातालगापा	१,३,९	शान्तिपुर, सतपतिया, भोलागौडि पुष्पनगर, टेसनपुर	गुलरिया नपा-४	१०-३०	१५-४५	१२०-३६०

७ . विपद् ब्यवस्थापनमा देखिएका समस्याहरू:

- सर्वेक्षण सम्बन्धी अभिमुखीकरण नहुँदा तथ्याङ्क संकलनमा समस्या,
- उद्धार तथा राहतका लागि खुल्ला क्षेत्र तथा सुरक्षित आवासको पहिचान नहुँदा समस्या,
- विपद् मार्ग निर्देशनका २०७२ अनुसार सर्वेक्षणमा स्थानीय तह, रेडक्रस, नेपाल प्रहरी विच समन्वयमा अभाव,
- स्थानीय तहवाट प्रतिवेदनमा ढिलाइ,
- खोज तथा उद्धारका लागि चाहिने पर्याप्त स्रोत साधनको अभाव,
- राहत वितरणमा सरोकारवाला तथा विषयगत अगुवा तथा स्थानीय तह विच समन्वयमा कमि,
- डाटा प्रविष्टमा दक्ष जनशक्तिको अभाव र स्रोतको कमि,
- अन्तर विषयगत निकायको समन्वयमा कमि,
- प्रभावित स्थलमा जानका लागि बाटोको समस्या,
- वर्षात भन्दा पहिला बाढी संकटासन्नता पहिचान र रोकथाम कार्य गर्न नसकिने समस्या रहेको,
- दीर्घकालीन योजना बनाई आवश्यक बजेट छुट्याई बढी जस्ता विपदको घट्टनारोकथाम गर्ने उपाय अवलम्बन गर्ने तर्फ पर्याप्त ध्यान नपुर्याईएको ।
- विपद् हुने वित्तीयकै प्रतिकार्य सामाग्रीको अभावले समस्या भएको

समाप्त